

УДК 343.3/.7(477)

Н. Ю. ЦВІРКУН,*ад'юнкт**Харківського національного університету внутрішніх справ*

**ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ,
ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 254 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ
(БЕЗГОСПОДАРСЬКЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ)**

Розглянуто проблемні питання визначення об'єкта безгосподарського використання земель. Наведено думки вчених щодо визначення самого поняття «об'єкт злочину» та аналіз тих благ та цінностей, що охоплює в собі безпосередній об'єкт безгосподарського використання земель.

Безгосподарське використання земель, відповідальність за яке передбачена ст. 254 Кримінального кодексу (далі – КК) України, що входить до розділу VIII Особливої частини «Злочини проти довкілля», являє собою одну з найактуальніших проблем сьогодення, яка в той же час ігнорується та недооцінюється правозастосовцями. На сьогодні суспільна небезпечність таких злочинів надзвичайно висока. Це пояснюється тим, що однією з найважливіших цінностей людства є дароване йому природою середовище проживання, що забезпечує людину всіма необхідними благами і саме її існування за умови екологічного благополуччя. Але в Україні внаслідок антропогенного навантаження та недбалого й нераціонального використання псується чи не основна цінність нашої держави – земля. Серйозною проблемою є деградація родючості ґрунтів внаслідок погіршення їх гумусного складу. Згідно з розрахунками Української академії аграрних наук у нашій країні щорічно втрачається від 0,6 до 1 т землі з 1 га. Стають гіршими також її мінеральний склад, агрофізичні властивості [1, с. 9].

Проблема безгосподарського використання земель в Україні стає дедалі більш актуальною, вона загострилася в той період, коли на основі науково-технічного прогресу зросла інтенсивність використання земель і стали відчутнішими негативні екологічні наслідки техногенного впливу. Так, лише близько 5 млн га земель знаходяться у відносно природному стані (болота, річки, озера, гори), решта земель опинилася під впливом антропогенної діяльності [2]. У зв'язку з цим головним завданням держави є створення і забезпечення оптимального режиму охорони та раціонального використання земельних ресурсів, у тому числі засобами кримінального права. Це впливає з конституційного права громадян України на безпечне

для життя та здоров'я довкілля (ч. 1 ст. 50 Конституції України).

Загально визнано, що об'єкт злочину – це те, на що посягає винна особа, те, чому воно завдає або може завдати шкоди. Питання ж про те, чому саме воно завдає або може завдати шкоди, є одним із найбільш дискусійних у науці кримінального права, але найбільш поширеною вважається думка, що це ті блага та цінності, які закріплені у ч. 1 ст. 1 чинного КК України. До таких цінностей належить і довкілля. Воно сформувалося без допомоги людини, функціонує незалежно від неї, але людина може впливати на розвиток усього, що оточує її. Таким впливом може бути не тільки корисна та законна діяльність, а й протиправна та небезпечна, в тому числі і злочинна. Особа, яка вчиняє злочин щодо окремих елементів довкілля (земель, надр, атмосферного повітря, водних об'єктів, тваринного та рослинного світу тощо), тим самим завдає шкоди всьому довкіллю в цілому. Мається на увазі саме безпечне для життєдіяльності людини довкілля як цінність, благо, необхідна умова існування усього живого на Землі [3, с. 72].

Правильне визначення об'єкта злочину має важливе теоретичне та практичне значення. Саме об'єкт допомагає розкрити соціальну сутність злочину, з'ясувати його суспільно небезпечні наслідки, сприяє правильній кваліфікації діяння, а також відмежуванню його від суміжних суспільно небезпечних посягань. Об'єкт відіграє важливу роль і у визначенні самого поняття злочину, значною мірою впливає на зміст об'єктивних та суб'єктивних його ознак, а також являється початковим при кваліфікації злочинів, побудови системи Особливої частини КК України. Усе це дає можливість зробити висновок про те, що проблема об'єкта злочину є однією з основних у науці кримінального права. На сьогодні також немає

одностайної думки з приводу того, що саме слід вважати об'єктом злочину.

Протягом тривалого часу відомі криміналісти підходили до вирішення цієї проблеми з різних позицій. Першою теоретичною основою розуміння об'єкта злочину стали міркування Ч. Беккарія, який «матеріалізував» об'єкт та визначив його як охоронювану законом реальну цінність – «суспільне благо» [4, с. 228]. Пізніше як наслідок проведення значних кодифікаційних робіт у галузі кримінального права наприкінці XIX ст. з'являється так звана нормативна теорія об'єкта злочину. Її сутність полягала в такому розумінні злочину, як порушення норми кримінального закону або «непокора порядку» [5, с. 128]. Найбільш яскравими представниками цієї теорії були: у Німеччині – К. Біндінг, у Франції – Ж.-Л. Ортолан, у Росії – Н. С. Таганцев та Л. С. Белогриць-Котляревський. Кроком уперед стала теорія об'єкта злочину як правового блага, родоначальником якої визнається Р. Ієрінг. Саме він визначив право як інтерес, що захищається державою. Прибічники цієї концепції взагалі не вбачали різниці між благом та інтересом і вважали, що ці поняття взаємозамінні [6]. У російському дореволюційному кримінальному праві цю теорію підтримав Н. Д. Сергієвський, котрий одночасно поділяв і нормативну теорію об'єкта злочину. Мотивуючи тим, що злочин завжди містить у собі небезпеку щодо певних благ або інтересів, він бачив у злочині й порушення норм закону [7, с. 270].

Пізніше більшість учених почали визнавати об'єктом злочину суспільні відносини, що охороняються кримінальним законом від злочинних посягань. Відомий вітчизняний криміналіст С. В. Познишев уперше в кримінально-правовій літературі висловив свою думку про те, що «об'єктом злочину є ті конкретні відносини, речі та стан осіб або речей, що охороняються під страхом покарання» [8, с. 133]. У радянській літературі така концепція вперше була розвинута й сформульована у вигляді «об'єкт злочину – суспільні відносини» [9, с. 129–130]. Пізніше цей погляд на об'єкт злочину в цілому підтримали майже усі радянські вчені [10, с. 19–31; 11, с. 4; 12, с. 28–29; 13, с. 13–21]. Наука радянського кримінального права жорстко дотримувалася цього постулату. Тією чи іншою мірою він поширений і в сучасній кримінально-правовій науці. Щоправда, останнім часом намітилась тенденція перегляду розуміння об'єкта злочину лише як суспільних відносин. При цьому слід зазначити, що деякі до-

слідники дотримуються, так би мовити, перехідної позиції [14, с. 52], інші ж – позиції категоричної відмови від ідеї «об'єкт злочину – суспільні відносини» [15, с. 147–151].

У сучасній кримінально-правовій науці взагалі існує чимало суджень про те, що треба визнавати об'єктом злочину, діаметрально протилежних концепції об'єкта злочину як суспільних відносин. Наприклад, В. М. Трубніков вважає, що об'єктом злочину є соціальна оболонка [16]. В. П. Ємельянов під об'єктом злочину розуміє сферу життєдіяльності людини [17]. Г. П. Новосьолов об'єктом злочину вважає особу [18, с. 53–64]. С. Б. Гавриш та А. В. Наумов пропонують розглядати об'єкт злочину як охоронювані кримінальним правом блага та цінності [1, с. 60]. Останній концепції надають перевагу більшість учених сучасного зарубіжного кримінального права. У деяких кримінально-правових системах взагалі не використовується термін «об'єкт злочину», замість нього використовують поняття «правове благо», «охоронюване правове благо» та деякі інші [19, с. 34].

Треба погодитися з тим, що суспільні відносини дійсно не можуть бути універсальною характеристикою об'єкта злочину. Відомо, що цим поняттям неможливо охопити такі значущі явища, як життя, здоров'я людей, довкілля, безпека тощо. Хоча їх захист і забезпечується системою відповідних суспільних інституцій, право фізичного існування людини в нормальних екологічно безпечних умовах являє собою її природне право, яке закріплене в Конституції України, ніким не встановлюється, а виникає з народження людини.

Так, правове благо завжди піддається злочинному впливу і саме тому зазнає збитку, що може бути встановлений завдяки розумінню блага як цінності. Як слушно зазначає С. Б. Гавриш, саме від цінності правового блага як об'єкта залежать характер, зміст і розмір наслідків злочинного діяння особи. Крім того, концепція «об'єкт – правове благо як певна цінність» узгоджується з діючим законодавством, оскільки законом охороняються саме конкретні життєві блага [6]. З урахуванням їх характеру, цінності та інших особливостей, законодавець конструє ту чи іншу правову норму. Охоронюване цією нормою благо, робить її індивідуальною і неповторною, відмінною від інших. Природні об'єкти, сама природа як охоронюване кримінальним законом правове благо має велику цінність для існування людського суспільства.

Відповідно до ст. 50 Конституції України та ст. 5 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» об'єктом охорони виступають навколишнє природне середовище, природні ресурси (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс, тваринний світ), ландшафти та інші природні комплекси, об'єкти природно-заповідного фонду України та інші території та об'єкти, що є особливою цінністю як невід'ємна умова сталого екологічного та соціального розвитку України (Прембула Закону). Це дозволяє зробити висновок про те, що об'єктом екологічних злочинів є охоронюване кримінальним правом благо: довкілля, природні об'єкти, екологічна безпека як особливо важливі цінності, що належать народу України і потребують захисту від злочинних посягань. Ці блага є своєрідними цілями, які вражають злочинні діяння, що визначені в розділі VIII Особливої частини КК України «Злочини проти довкілля». Тому саме ці блага виступають як родовий та безпосередній об'єкти вказаних злочинів. Природа, що оточує людину як середовище її проживання та життєдіяльності, є найважливішою цінністю, що порівнюється з самим життям. Серед сучасних глобальних проблем однією з найгостріших, складних та багатоаспектних є проблема раціонального використання та всебічної охорони навколишнього природного середовища, складовою якого є земля.

Землю можна розглядати в різних аспектах: як об'єкт природного походження; як середовище проживання людини і суспільства; як незамінний природний ресурс; як засіб виробництва, тощо. Вона як унікальний об'єкт природи є основою для формування сприятливих умов, необхідних для існування всіх живих організмів. Її охорона забезпечує охорону всіх інших природних ресурсів, які нерозривно пов'язані із землею (води, надра, рослинний і тваринний світ тощо). Погіршення якості земель, зниження їх продуктивності та інших біосферних функцій є неприпустимими за будь-яких умов землекористування.

Усі землі в межах території України за основним цільовим призначенням поділяються на дев'ять самостійних категорій, з яких особливої охороні підлягають землі сільськогосподарського призначення. Це пояснюється насамперед тим, що саме землі сільськогосподарського призначення є основним і незамінним засобом виробництва сільськогосподарської продукції, а отже базою продовольчої безпеки держави. Отже, об'єкт безгосподарського використання

земель потрібно розглядати з точки зору охорони та відтворення природних властивостей землі, раціонального господарського використання та охорони прав власності громадян і юридичних осіб на землю.

Сутність безгосподарського використання земель полягає у тому, що винна особа не виконує або неналежним чином виконує покладений на неї правовий обов'язок захищати землі від шкідливого антропогенного та природного впливу, тим самим спричиняє шкоду нормальному якісному стану ґрунтового шару земель сільськогосподарського призначення. Зміст охорони земель включає в себе те, що власники землі і землекористувачі, у тому числі орендарі, зобов'язані здійснювати, зокрема, такі заходи: захист земель від водної та вітрової ерозії, селів, підтоплення, заболочування тощо; рекультивацію порушених земель, заходи щодо підвищення їх родючості та поліпшення інших корисних властивостей землі; знімання, використання та збереження родючого шару при проведенні робіт, пов'язаних з порушенням земель; тимчасову консервацію деградованих сільськогосподарських угідь, якщо іншими способами неможливо відтворити родючість ґрунтів. Конкретно, це може бути проведення зрошувальних, осушувальних, протипаводкових та інших заходів, гіпсування, піскування та глинування ґрунтів, їх дренаж, глибоке розпушування, створення полезахисних і стокорегулюючих лісосмуг, терасування крутих схилів тощо [21].

Слід зазначити, що аналізу сутності та ознак об'єкту злочинного безгосподарського використання земель в теорії кримінального права до останнього часу приділялося зовсім небагато уваги. Це пояснюється тим, що відповідальність за схожі діяння раніше передбачалася лише адміністративним законодавством (статті 53 та 54 КУпАП). Попередній КК України відповідної норми не містив.

Наприклад, В. К. Матвійчук вважає безпосереднім об'єктом безгосподарського використання земель суспільні відносини, що забезпечує охорону земель сільськогосподарського обороту від тривалого зниження або втрати їх родючості; від виведення цих земель з сільськогосподарського обороту; від змивання гумусного шару; від порушення структури ґрунту [22]. Проте ця позиція неповно характеризує сутність безпосереднього об'єкта злочину. Розуміння як безпосереднього об'єкта зазначеного злочину абстрактних суспільних відносин ускладнює розкриття механізму заподіяння

суспільно небезпечних наслідків діяння, а звідси – характеру та ступеня його небезпеки. О. О. Дудоров, наприклад, основним безпосереднім об'єктом цього складу злочину (аналогічно зі ст. 239 КК України) визнає встановлений порядок раціонального використання, захисту і відтворення земель як складної природної екосистеми, тісно пов'язаної з іншими елементами довкілля [23, с. 630]. Автори науково-практичного коментарю до КК України за ред. О. М. Потебенька та В. Г. Гончаренка стверджують, що об'єктом цього складу злочину є відносини з раціонального використання й охорони земель, поліпшення природного середовища, відтворення родючості ґрунтів і, навіть, охорона прав громадян і юридичних осіб на землю [24, с. 560]. І. В. Самощенко визнає об'єктом цього складу злочину екологічну безпеку в галузі охорони і використання земель, їх придатності за призначенням [25, с. 683]. З такими судженнями можна частково погодитися.

Безгосподарське використання земель насамперед призводить до порушення природного якісного стану ґрунтового покриву земель, що є запорукою не тільки здорового, але й багатого майбутнього. Земля має унікальну властивість – родючість. Саме родючість ґрунтів обумовлює рівень і якість продуктивності сільськогосподарських угідь, їх господарську значущість і вартість. Тому якісний стан ґрунтового покриву земель має важливе значення не тільки для екологічної сфери, а й для економічної сфери суспільного життя – йдеться про використання різноманітних властивостей землі в господарській діяльності людини.

Безгосподарське використання земель завдає шкоди господарським відносинам, що пов'язані із використанням земель в різних сферах господарювання. Вказані протиправні дії часто обмежують або унеможливають використання землі за її цільовим призначенням. Так, землекористування в Україні в сучасних умовах характеризується значним рівнем сільськогосподарського освоєння території, зокрема її розораністю, якій немає аналогів у світі. Тривале, часто нераціональне, використання ґрунтів, надмірне механічне оброблення, застосування важкої агро- і меліоративної техніки, недотримання ґрунтозахисних технологій призвели до незворотного погіршення властивостей ґрунтів, втраті гумусу. Внаслідок цього в ґрунтах відбуваються кількісні та якісні зміни структури: послаблюється інтенсивність макроагрегації, погіршуються водно-повітряний і тепловий режими кореневого шару та умови

живлення рослин. Перераховані процеси посилюють ерозію і порушують екологічні та продуктивні функції ґрунтів [26]. Наслідком цього є скорочення продуктивності сільськогосподарських угідь або ж навіть їх повне вилучення із господарського обороту та консервації деградованих земельних ділянок, на яких, як наслідок, неможливе вирощування повноцінного та екологічно чистого врожаю сільськогосподарських культур.

Порушення нормального (природного) якісного стану ґрунтового покриву земель у результаті безгосподарського їх використання перешкоджає задоволенню екологічних та економічних потреб як окремих індивідуумів, так і суспільства в цілому. Природне середовище України як частина всієї біосфери являє собою добре організовану, збалансовану екологічну систему, де всі її елементи знаходяться в постійному взаємозв'язку і залежності один від одного. Знищення або пошкодження якоїсь однієї ланки в системі природних об'єктів завжди викликає порушення діяльності в інших елементах екологічної системи. Оскільки людина є частиною біосферних процесів, вона також страждає від негативного стану всього довкілля. У зв'язку з цим першочергового значення набуває охорона земель, від якісного стану яких залежить існування всього довкілля [3, с. 90–91]. До того ж, сучасна екологічна ситуація в землекористуванні змушує зробити висновок, що суспільство ще недостатньо усвідомлює реальне значення земельних ресурсів, на яких припадає 44 % ресурсного потенціалу України, водночас 17 % території держави зазнає підтоплення, 18 % вражено інтенсивною ерозією [27].

Вищенаведене підтверджує, що нормальний екологічний якісний стан ґрунтового покриву земель є невід'ємною складовою частиною загальної екологічної безпеки. Якщо всі хімічні, фізичні, біологічні та інші якісні і кількісні показники ґрунтового покриву земель знаходяться в нормі, то це свідчить про екологічно безпечний стан ділянки як для життя, здоров'я людей, так і для інших елементів навколишнього природного середовища (водних ресурсів, атмосферного повітря, флори, фауни тощо). У цьому випадку і господарське використання таких земель є також безпечним для землевласників та землекористувачів.

Крім цього, однією з основних унікальних природних ознак землі є її нерухомість [28]. Це обумовлюється можливістю її участі в цивільному товарообігу. Земля хоча і є найважливішою цінністю народу України, але не має споживчої

вартості. Вона задовольняє різноманітні потреби як усього суспільства в цілому, так і окремих його суб'єктів. Слід зазначити, що всупереч тим уявленням, які сформувалися про економічне значення землі, що визначає її цінність, все ж таки головним є її соціальне й екологічне значення – як природного об'єкта. Наприклад, земельні ділянки становитимуть інтерес як нерухомість або об'єкт права власності доти, поки земля буде виконувати свої звичайні природні функції. Якщо вони будуть втрачені, скажімо, в результаті виснаження земель або ерозії ґрунтів, то певні земельні ділянки втратять і економічну цінність як власність та нерухомість, і привабливість як об'єкти юридичних прав. Від якісного стану землі залежить не тільки її ціна, а й майбутні прибутки власника земельної ділянки чи землекористувача. Погіршуючи якісні властивості земель, винний тим самим знижує її цінність.

Підсумовуючи вищевикладене, можна дійти такого **висновку**: через те, що землю прийнято розглядати в різноманітних аспектах та такою, що виконує багато важливих функцій, а отже, і безпосередніх об'єктів злочину може бути декілька. Основним безпосереднім об'єктом безгосподарського використання земель необхідно визнати нормальний природний якісний стан ґрунтового покриву земель як невід'ємного елемента довкілля. Додатковим безпосереднім об'єктом є відносини у сфері повноцінного та раціонального господарського використання корисних якостей землі. Необхідно також зауважити, що серед великої кількості теорій стосовно визначення об'єкта злочину найбільш вдалою та прийнятною в даному контексті вважається теорія, запропонована С. Б. Гавришем та іншими про те, що об'єкт злочину – це охоронювані кримінальним правом блага та цінності.

Список використаної літератури

1. Гаврик С. Б. Кримінально-правова охорона довкілля в Україні (Проблеми теорії, застосування розвитку кримінального законодавства) / С. Б. Гаврик. – К. : Ін-т законодавства Верх. Ради України, 2002. – 633 с.
2. Сохнич А. Я. Екологізація землекористування / А. Я. Сохнич, Л. М. Тібілова // Землепорядний вісник. – 2005. – № 2. – С. 19–23
3. Шульга А. М. Кримінально-правова охорона земель від забруднення або псування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Шульга Андрій Михайлович. – Х., 2004. – 207 с.
4. Беккария Ч. О преступлениях и наказаниях / Беккария Чезаре ; [пер. с итал.]. – М. : СТЕЛС, 1995. – 304 с.
5. Курс советского уголовного права : в 6 т. Т. 1 / под ред. А. А. Пионтковского и др. – М. : Наука, 1970. – 312 с.
6. Гавриш С. Б. Теоретические предпосылки исследования объекта преступлений / С. Б. Гавриш // Право и политика. – 2000. – № 11. – С. 9–10.
7. Сергеевский Н. Д. Русское уголовное право : пособие к лекциям. Часть общая / под ред. А. А. Жижиленко. – 5-е изд. – СПб. : Тип. М. М. Стасюлевича, 1904. – 420 с.
8. Познышев С. В. Основные начала науки уголовного права / С. В. Познышев. – М. : Изд. А. А. Карцева, 1912. – 653 с.
9. Пионтковский А. А. Уголовное право РСФСР: часть Общая / А. А. Пионтковский. – М. : ГИЗ, 1925. – 478 с.
10. Глистин В. К. Проблема уголовно-правовой охраны общественных отношений: Объект и квалификация преступлений / В. К. Глистин. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1979. – 128 с.
11. Коржанский Н. И. Объект и предмет уголовно-правовой охраны / Н. И. Коржанский. – М. : Акад. МВД СССР, 1980. – 243 с.
12. Никифоров Б. С. Объект преступления по советскому уголовному праву / Б. С. Никифоров. – М. : Госюриздат, 1960. – 229 с.
13. Таций В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве / В. Я. Таций. – Харьков : Право, 1988. – 197 с.
14. Тер-Акопов А. А. Защита личности – принцип уголовного закона / А. А. Тер-Акопов // Современные тенденции развития уголовной политики и уголовное законодательство. – М., 1994. – С. 52–54.
15. Наумов А. В. Российское уголовное право: Общая часть : курс лекций / А. В. Наумов. – М. : БЕК, 1996. – 560 с.
16. Трубников В. М. Новый взгляд на объект преступления / В. М. Трубников // Право і Безпека. – 2002. – № 1. – С. 81–87.
17. Емельянов В. П. Понятие объекта преступлений в уголовно-правовой науке / В. П. Емельянов // Право і Безпека. – 2002. – № 4. – С. 7–11.
18. Новоселов Г. П. Учение об объекте преступления: методологические аспекты / Г. П. Новоселов. – М. : Норма, 2001. – 160 с.
19. Демидов Ю. А. Социальная ценность и оценка в уголовном праве / Ю. А. Демидов. – М. : Юрид. лит., 1975. – 182 с.
20. Кримінальне право України. Загальна частина / за ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – К. ; Х. : Юрінком ; Право, 2002. – 416 с.
21. Дякін Я. Класифікація злочинів у сфері земельних відносин / Ярослав Дякін // Підприємництво, держава і право. – 2010. – № 2. – С. 148–151.

22. Матвійчук В. Дослідження безпосереднього об'єкта злочинів, що стосуються навколишнього природного середовища / Валерій Матвійчук // Юридична Україна. – № 4. – 2007. – С. 87–91.
23. Дудоров О. О. Злочини проти довкілля // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К. : Каннон, 2001. – 634–657 с.
24. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: Особлива частина / за ред. М. О. Потєбенька, В. Г. Гончаренка. – К. : Форум, 2001. – 942 с.
25. Кримінальний кодекс України : [наук.-практ. комент.] / за заг. ред. В. Т. Маляренка, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Х. : Одіссей, 2004. – 1148 с.
26. Козішкурт М. Є. Об'ємна щільність – індикатор агрофізичного стану та аргумент функцій агрогидрологічних властивостей ґрунтів [Електронний ресурс] / М. Є. Козішкурт, С. М. Козішкурт, Л. М. Голота. – Режим доступу : <http://nuwm.rv.ua/metods/asp/vd/v39144.doc>.
27. Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 р. : схвал. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовт. 2007 р. № 880-р. // Офіційний вісник України. – 2007. – № 76. – Ст. 2962.
28. Дрозд О. Ю. Земля як об'єкт земельних відносин / О. Ю. Дрозд // Адвокат (Наука і практика). – 2009. – № 1 (100). – С. 24–26.

Надійшла до редколегії 30.03.2011

ЦВИРКУН Н. Ю. ПРОБЛЕМЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ОБЪЕКТА ПРЕСТУПЛЕНИЯ, ПРЕДУСМОТРЕННОГО СТ. 254 КРИМИНАЛЬНОГО КОДЕКСА УКРАИНЫ (БЕСХОЗЯЙСТВЕННОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬ)

Рассмотрены проблемные вопросы определения объекта бесхозяйственного использования земель. Приведены мнения различных авторов по поводу определения самого понятия «объект преступления» и анализ тех благ и ценностей, охватывающих собой непосредственный объект бесхозяйственного использования земель.

TSVIRKUN N. THE PROBLEM OF DEFINITION THE OBJECT OF THE CRIME UNDER ART. 254 OF CRIMINAL CODE OF UKRAINE (WASTEFUL LAND USING)

The problem of definition of the object of wasteful land using is reviewed. The views of various authors about the definition of the term «object offense» are given, and the benefits and values that include a direct object of wasteful land use are analyzed.

УДК [343.9:343.545](477)

Т. А. ШЕВЧУК,

здобувач

Харківського національного університету внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУТЕНЕРСТВА АБО ВТЯГНЕННЯ ОСОБИ В ЗАНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЄЮ

Розглянуто кримінологічну характеристику сутенерства або втягнення особи в заняття проституцією. Визначено основні тенденції даного злочину, чинники, що сприяють його вчиненню, а також проаналізовано особу сутенера та доцільність її вивчення в кримінологічному аспекті.

За 20 років, що минули з дня проголошення України незалежною суверенною державою, відбулися докорінні зміни в різних сферах суспільного життя, зокрема економічній, соціальній, політичній, культурній, моральній тощо. Зважаючи на те, що злочинність є соціальним, історично мінливим явищем, значних змін зазнало і кримінальне законодавство. Ці зміни торкнулися і правового регулювання кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти моральності. Відбулася декриміналізація проституції у 2006 р. та криміналізація діянь, пов'язаних з організацією заняття нею, до яких належать, в першу чергу, злочин, передбаче-

ний ст. 303 КК України «Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією».

Метою даної статті є здійснення кримінологічної характеристики сутенерства або втягнення особи в заняття проституцією.

Для проведення повного якісного дослідження того чи іншого різновиду злочинності спочатку потрібно охарактеризувати її кількісно – якісні показники, що за загальним правилом розглядаються у рамках такої наукової категорії, як кримінологічна характеристика.

Кримінологічна характеристика сутенерства або втягнення особи у заняття проституцією, виявлення основних тенденцій і закономірностей